

Капранов С. В.

ORCID: 0000-0003-0320-0991

кандидат філософських наук, старший науковий співробітник,

старший науковий співробітник відділу

Азіатсько-Тихоокеанського регіону

Інститут сходознавства імені А. Ю. Кримського

Національної академії наук України

м. Київ, Україна

РЕЦЕПЦІЯ ЗАХІДНИХ ІДЕЙ У ФІЛОСОФІЇ ЧИСТОГО ДОСВІДУ РАНЬОГО НІСІДИ (НА МАТЕРІАЛІ Ч. I “ДОСЛІДЖЕННЯ БЛАГА”)

Ключові слова: японська філософія, чистий досвід, доба Мейдзі, діалог культур, Нісіда Кітаро.

Нісіда Кітаро (西田幾多郎, 1870–1945) – всесвітньо відомий японський філософ ХХ ст., який запропонував власну версію синтезу філософських традицій Заходу та Сходу. Суть цієї версії – дзен-буддійський досвід, описаний і проаналізований мовою західної філософії. Книга “Дослідження блага” (善の研究) [1] була першою спробою Нісиди систематично викласти свої ідеї. Вона вийшла у 1911 р., наприкінці доби Мейдзі (1868–1912), коли Японія стала на шлях модернізації, що супроводжувалося захопленням усім західним – від одягу до науки і техніки. Тож не дивно, що в “Дослідження блага” Нісіда спирається на західні праці, цитує західних авторів. Якщо поняття, винесене в заголовок – 善 (“благо, добро”) входить до термінології традиційної східноазійської думки, то центральне поняття цієї праці – чистий досвід (дзюнсуй кейкен 純粹經驗) – західного походження. Воно запозичене (хоча й ґрунтовно переосмислене) Нісідом у Вільяма Джеймса (1842–1910) та Вільгельма Вундта (1832–1920) [2, р. XIII–XIV]. Це поняття докладно розглянуто у першій частині книги (наступні частини присвячені істинній реальності, етиці та релігії). Перша частина складається з чотирьох глав: “Чистий досвід”, “Мислення”, “Воля” та “Інтелектуальна інтуїція”. Крім Джеймса та Вундта, на праці яких Нісіда посилається багато разів, у цій частині можна зустріти імена відомих західних філософів – Платона, Спінози, Локка, Гегеля, Шеллінга, Шопенгауера – та посилання на їхні праці [1, р. 19, 25, 33, 53, 55]. Нісіда також звертається до праць менш відомих нині авторів: англійського філософа і психолога Джорджа Фредерика Стаута (1860–1944)

[1, p. 15, 16], американського психолога Вілларда Кларка Гора (1871–1957) [1, p. 28] та англійського філософа Фердинанда Каннінга Скотта Шиллера (1864–1937) [1, p. 50], погляди якого були близькі до прагматизму В. Джеймса. Крім того, Нісіда згадує Гете, якого він дуже любив, і цитує його вірші [1, p. 38]. Слід зазначити, що Нісіда володів кількома іноземними мовами, включно з англійською та німецькою [3, p. 19, 32, 35], що дозволяло йому читати західних мислителів в оригіналі.

Література:

1. 西田幾多郎。善の研究。東京：岩波書店，2001。256 頁。
2. Abe M. Introduction // Nishida Kitaro. An Inquiry into the Good / Translated by Masao Abe and Christopher Ives. New Haven and London : Yale University Press, 1990. P. VII–XXVI.
3. Yusa M. Zen & Philosophy: An Intellectual Biography of Nishida Kitaro. Honolulu : University of Hawai'i Press, 2002. 484 p.

УДК 233-18

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-346-3-29>

Карніцький М. М.

ORCID: 0000-0002-0069-0860

доктор філософських наук, доцент,

професор кафедри здоров'я тварин і екології

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

м. Київ, Україна

РИТУАЛЬНИЙ ВИМІР КОСМОГОНІЇ В БРИГАДАРЯНЬЯЦІ УПАНІШАДІ

Ключові слова: упанішади, космогонія, жертва, ритуал, сенс, час, міф.

Упанішади склалися в різні періоди, тому ми свідомо чи мимоволі починаємо розуміти найдавніші частини упанішади в контексті пізніших. Звичайно, що опору для тлумачення упанішад дослідники знаходять у своїй релігійній або науковій традиції. Ба більше, різні частини Бригадаряньяци упанішади належать до різних часових пластів. Оскільки поза контекстом неможливо розуміти сенс, однаково не уникнути проєкції сучасних уявлень під час читання давніх текстів. Тому потрібен критичний метод тлумачення, який передбачає виявлення проєкцій сучасних уявлень, які ми робимо мимоволі. Для цього необхідно ставити під сумнів власний контекст розуміння стародавніх текстів через порівняння з іншими